

Kaasrahastanud
Euroopa Liit

**Teadmised
on põllu
ramm**

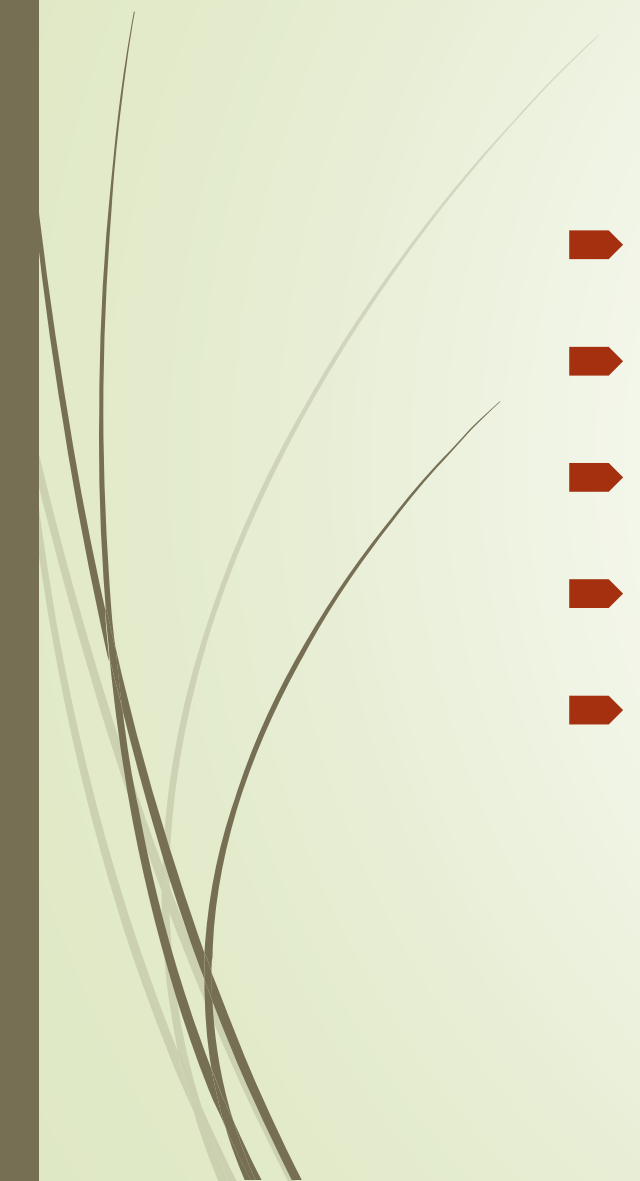
Praktilised soovitusel ja riskide maandamine ettevõttes

LILIA KULLI – konsulent

17.02.2025

Millest räägin?

- Ettevõtete järelevalve teostajatest
  - Kuidas valmistuda järelevalveks
  - nõuetest ,mida järelevalve käigus kontrollitakse
  - Enesehindamine ja sisekontroll
  - Koostöö nõustajate ja ametiasutustega
-

Ettevõtete järelvalve

- Järelevalvet teostavad:
- Keskkonnaamet
- Põllumajandus- ja Toiduamet
- Tööinspektsioon
- PRIA

Keskkonnaamet järelevalve?

- Keskkonnaamet teeb järelevalvet looduskeskkonna ja -varade kasutamise üle
- Järelevalve eesmärk on kontrollida looduskeskkonna kaitseks kehtestatud nõuete täitmist

- **Kompleksloa kohustusega ettevõtetes** kontrollitakse kompleksloa nõuete täitmist

Kuidas valmistuda järelevalveteks?

- Järelevalve ajal soovitakse näha põlluraamatuid viie aasta kohta.
- Lisaks soovitakse infot järgnevalele küsimuste :
  - 1) Milliseid taimekaitsevahendeid ning väetisi kasutatakse?
  - 2) Kas sõnnikut aunastatakse?
  - 3) Milline on veekulu loomade tarbeks kas ööpäevas või ühes kalendrikuus? Kas ettevõttel on olemas taadeldud veemõõtja?
  - 4) Palju on ettevõttel sõnnikuhoidlaid ning millised on sõnnikuhoidla(te) mõõtmed?
  - 5) Kas kasutatakse söödaplatse ning kui jah, siis kas need on alalised või mittealalised?

Sõnnikuhoidlate mahu arvutamiseks on vaja teada ka andmeid loomade söötmise ja toodangu kohta

LISAKS: teostatakse ettevõtte põldude ülevaatus

Keskkonnaameti järelevalve

- ▶ Sõnnikuga on lubatud anda haritava maa ühe hektari kohta kuni 25 kilogrammi fosforit aastas, sealhulgas fosfor, mis jääb loomade karjatamisel maale loomade väljaheidetega.
- ▶ Haritavale maale sõnnikuga antava fosfori kogust võib vajaduse korral suurendada või vähendada arvestusega, et jooksva viie aasta keskmisena antud fosfori kogus ei ületa 25 kilogrammi hektari kohta. (põlluraamat)
- ▶ Loomade pidamisel peab põllumajandusettevõtja kasutatava maa suurus võimaldama tekkiva sõnniku laotamist kehtestatud sõnnikuga antava lämmastiku ja fosfori piirnormide kohaselt.
- ▶ Kui ettevõttes tekkiv sõnnikukogus ületab sõnnikuga antava lämmastiku ja fosfori kehtestatud piirnorme haritava maa ühe hektari kohta, tohib rohkem loomi pidada juhul, kui üle jääv sõnnik võõrandatakse sõnniku vastuvõtjaga sõlmitud lepingu alusel, või on võimalik rentida maad, kuhu sõnnik laotada

Keskkonnaameti Järelevalve

- Põllumajandusloomade pidamisel välitingimustes tuleb vältida pinna- ja põhjavee saastumist (kohapealne ja droonivaatlus)
- Reoveesette kasutaja peab pidama reoveesette kasutamise kohta päevikut või kandma andmed põlluraamatusse
- Reoveesette kasutamisel mullaproovide võtmise kohustus raskemetallide sisalduse määramiseks (järelevalve korral vajalik esitada protokollid)
- Põllumajandusega tegelev isik, kes kasutab 50 ja rohkem hektarit haritavat maad ning lämmastikku sisaldavat väetist, koostab igal aastal enne külvi või mitmeaastase kultuuri korral enne vegetatsiooni algust **väetamisplaani**.
- Väetamisplaani võib pidada **põlluraamatus**

Keskkonnaameti järelevalve

► Veeloa kohustus

veeluba on kohustuslik, kui:

- 1) võetakse pinnavett, sealhulgas jääd, enam kui 30 kuupmeetrit ööpäevas;
- 2) võetakse põhjavett rohkem kui 150 kuupmeetrit kuus või rohkem kui 10 kuupmeetrit ööpäevas

Alates 1. jaanuarist 2020 esitatakse vee erikasutuse keskkonnaloa (veeloa) taotlus [keskkonnalubade infosüsteemi KOTKAS](#)

PTA järelevalve

- **Kontrollide planeerimine**
- Põllumajandus- ja Toiduamet kontrollib ametlikult kõiki ettevõtjaid lähtuvalt riskidest, korrapäraselt ja asjakohase sagedusega, võttes arvesse kindlakstehtud riske
- Ametlike kontrollide eesmärk on kontrollida, et ettevõtjad täidavad õigusaktidega ettenähtud nõudeid ning kaubad ja loomad vastavad ettenähtud normidele.
- Kontrole tehakse ette teatamata, välja arvatud siis, kui etteteatamine on vajalik ja piisavalt õigustatud ametliku kontrolli tegemiseks

PTA järelevalve

- **Amet teostab ametlikku kontrolli järgmistes valdkondades:**
- taimekaitsevahendite kasutamine;
- mahepõllumajanduslik taime- ja loomakasvatus;
- mahepõllumajandusliku toidu ja sööda käitlemine;
- seemnete käitlemine;
- sööda käitlemine;
- loomapidamine ja loomade tervis;
- loomade (sh lemmikloomade) heaolu
- veterinaarravimite ja ravimsööda kasutamine;

PTA järelevalve

► Järelevalve läbiviimiseks vajalikud dokumendid

1. Põlluraamat
2. Taimekaitsevahendite ostudokumendid
3. Toodangu arvestus (võib olla põlluraamatus)
4. Enesekontrolli plaan-kui tehakse kuivatamisel, jahvatamisell teenust
5. Vajalik teavitus söödaregistris

Sööda esmatootmise, tootmise, töötlemise, ladustamise, transpordi, turustamise või põllumajandusloomade söötmisega tegeleval isikul on kohustus oma tegevusest teavitada Põllumajandus- ja Toiduametit.

6. Tervisetõend (loomakasvatajatel)
7. Farmide bioohutuskava

PTA järelevalve

8. Mahetootmises lisaks vajalikud dokumendid:

Külvikorra plaan

Sööda arvestus loomakasvatuses

Ravimite arvestus

Enesekontrolli plaan

Raamatupidamise dokumendid

Tööinspektsiooni järelevalve

- ▶ Eduka järelevalve läbimiseks on oluline teha põhjalik ettevalmistus ja hoida ettevõtte töökeskkond alati nõuetekohane
- ▶ **Töökeskkonna regulaarne hindamine**
- ▶ Korralda regulaarselt sisekontrolle, et tuvastada võimalikud ohud ja puudused.
- ▶ Koosta ja uuenda töökeskkonna riskianalüüsi ja tegevuskava.

Alates 1. septembrist 2021 peavad tööandjad tööinspektsiooni iseteeninduses (TEIS) üles laadima kõik kehtivad töökeskkonna riskianalüüsid ja tegevuskavad

- ▶ Kui ettevõttel pole veel riskianalüüsi läbi viidud, saab selle koostada iseteeninduskeskkonnas

Tööinspektsiooni järelevalve

- ▶ Järelevalve käigus on vajalik esitada tööinspektorile järgmised dokumendid ja andmed:
- ▶ Töökeskkonna riskianalüüs ja kirjalik tegevuskava terviseriskide vähendamiseks
- ▶ töökeskkonna sisekontrolli korraldus ja tulemused
- ▶ Dokumendid töökeskkonnaspetsialisti määramisest
- ▶ Töötajate tervisekontrolli dokumendid
- ▶ Töötajate tööohutusosalase juhendamise ja väljaõppe korraldamine ja registreerimine
- ▶ Kasutatavate töövahendite (masinate, seadmete) ja tehtavate tööde ohutusjuhendid

Tööinspektsiooni järelevalve

- Isikukaitsevahendite (kaitseprillid, jalatsid, kindad jms) arvestus
- Esmaabikorraldus, määratud esmaabiandja tunnistus
- Tööajakorralduse reeglid, tööajakorraldus
- Töölepingud
- Kontrollimise käigus tutvub inspektor ettevõtte kogu töökeskkonnaga

PRIA järelevalve

- Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (PRIA) on valitsusasutus, mis loodi 2000. aasta suvel.
- Euroopa Liidu makseagentuurina on PRIA ülesanne riiklike toetuste, Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava toetuste, Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi toetuste ning turukorralduslike toetuste andmise korraldamine.
- PRIA ülesanne on ka põllumajandusega seotud riiklike registrite pidamine.
- **Põllumajandustoetuste saamisega kaasnevad tahtmatult ka kontrollid**

PRIA järelevalve

- PRIA toetuste järelevalve
  - Kohapealne kontroll
  - Kaugseire
  - IVA äpp
  - PRIA poolt esitatud kirjad ja järelepärimised
-
- Vajalikud dokumendid on kirjeldatud toetuste määrustes

Koostöö

- Eduka järelevalve tegemisel on oluline koostöö järelevalveasutustega
- Iga märkus ei tähenda alati karistust,
- vajalik vastata järelpärimistele ja kõigile küsimustele ning kirjadele

Enesehindamine

- ▶ Ettevõtte enesehindamine on strateegiline tööriist tootmise tõhustamiseks
- ▶ Enesehindamine aitab tootjatel paremini mõista oma varasid ja parandada konkurentsivõimet.
- ▶ Põllumajandusliku enesehindamise võtmevaldkonnad:
- ▶ Põllumaa väärtus: Mulla viljakuse ja saagikuse potentsiaali analüüs.
- ▶ Logistika ja juurdepääs: Põllule pääsemise kindlustamine, et vältida sõltuvust kolmandatest osapooltest.
- ▶ Finantsplaneerimine: Kinnisvara- ja metsafirmadega konkureerides maa tegeliku väärtuse oskuslik hindamine.
- ▶ Loomade heaolu: Kontrollnimekirjade kasutamine korrapäraste ajavahemike järel, eriti kariloomade puhul.
- ▶ Keskkonnanõuded

Ettevõtte sisekontroll

- Sisekontroll tähendab lihtsustatult seda, et ettevõttes on kokku lepitud tegevused ja reeglid, mis aitavad ennetada vigu

Sisekontroll hõlmab kogu ettevõtte protsesside ja süsteemide hindamist, eesmärgiga tagada nende vastavus seadustele ja ettevõtte eesmärkidele.

Tõhus sisekontroll:

- Aitab tuvastada ja vähendada ettevõtte riske.
- Parandab ettevõtte efektiivsust
- Suurendab usaldusväärsus finantsaruandluses.

Sisekontrolli etapid

- Riskide kaardistamine ja analüüs – tuvastatakse võimalikud ohud ja kitsaskohad.
- Protsesside ja süsteemide hindamine – analüüsitakse ettevõtte finants-, personalijuhtimise ja töökorralduse protsesse.
- Kokkuvõtete tegemine - praktiliste lahenduste koostamine efektiivsuse tõstmiseks ja riskide maandamiseks.

Koostöö ja abi

- ▶ Kui ettevõtjal tekivad probleemid, millele ei oska vastata -
- ▶ võimalik abi saamiseks pöörduda nõustajate poole
- ▶ Teadmussiirde- ja nõustamissüsteemi koordineeriva keskuse ülesandeid täidab METK
- ▶ Nõustajate nimekiri on leitav METK-i kodulehelt ja e-PRIA-st
- ▶ võimalik on kasutada nõuandeteenuse osutamise toetust
- ▶ Nõuandeteenuse osutamise toetus on subsideeritud teenus, kus toetus makstakse nõustajatele, kes annavad nõu põllu- ja maamajanduse ning põllumajandussaaduste töötlemisega tegelevatele isikutele. Toetust antakse ainult nendele nõustajatele, kes on kantud Maaelu Teadmuskeskuse (METK) poolt **nõuandeteenuse osutajate nimekirja**.

Täna
tähelepanu eest!!